

ELOFIZETÉSI ÁRA		FŐSZERKESZTŐ		SZERKESZTŐSEG ES KIADÓHIVATAL	
EGESZ ÉVRE	16.— K.	NEGYED EVRE	4.— K.	BUDAPEST, V. KER., SAS-UTCA 20. SZAM.	TELEFON 108—00.
FÉLVRE	8.— K.	EGYES SZÁM	—60 K.	DR. BISCHITZ BÉLA	
				ÜGYVED.	HIROTESEK mm. SZÁMÍTÁSSAL DIJSZABÁS SZERINT

Sztrájk.

(R.) Hetek óta lomha eltökéltséggel közeleg az általános sztrájk.

Jön és egy jól irányzott ütéssel, hacsak napokra is, földre fogja teríteni a súlyos kül- és belbonyodalmak következtében elcsigázott gazdasági életünket.

Ugy látszik ki fognak ürülni a szorgos műhelyek és komor, zajos gyárak. A megbénított forgalommal meg fog akadni az ország tápláló vérkeringése. A sok kérges kéz, lehet csak napok kérdése, hogy dacosan lecsapja a munka szerszámát s ökölbe szorul majd, de nem a bérharc szenvedelmében, hanem azért, hogy politikai jogot erőszakoljon ki.

A politikai tömegsztrájk elkerülhetetlennek látszik.

Nekünk ezen a helyen a politikához édeskevés közünk van, de mint olyanoknak, akik a magyar bányászat és kohászat életét éber figyelemmel kísérik, kötelességünk idejében megvizsgálni, hogy egy valószínűleg bekövetkező politikai tömegsztrájk okozhat-e bányászati és kohászati iparunkban is zavart?

Igen sokan vannak olyanok, akik a sztrájknak kiterjedését a bánya- és kohóiparra egyenesen lehetetlennek mondják. Nem hisznek abban, hogy a mély bányák és kormos kohók munkásait is magával ránthatja az ipari munkásságnak kitörő indulata. Föltevésüket ezek főként arra alapítják, hogy a bányászati és kohászati iparágban foglalkoztatott munkásoknak elenyésző hányada *szervezett* és tulnyomó többségének az általános választójog tekintetében sincsenek vágyai.

Ez a föltevés akármilyen körütekintőnek tetszik is, mi nem látjuk egészen ilyen megnyugtatónak a dolgot. Nem habozunk kijelenteni, hogy egy esetleges általános sztrájk alkalmával a bányák mélyében is elhallgathat a csákány, meghámvadhat a kohók lobogó és veszteg maradványai a vasgyárak dübörgő pörölyei.

Mi föltevésünket a következőkre alapítjuk.

A bánya- és kohómunkások szervezetlensége és állítólagos politikai közömbössége mellett számos olyan körülmény van, amely a mi aggályainkat erősíti meg.

Nem titok az, hogy a múlt esztendőben, a nyomott ipari és kereskedelmi viszonyok következtében, a bánya- és kohómunkások keresete is alatta maradt a megelőző évek átlagának. Emellett az élelmiszerek rohamos drágulása következtében a bánya- és kohómunkások megélhetési viszonyai is jelentékenyen rosszabbodtak. A bányatelepek céltudatos és olcsó élelmezéséről csak igen kevés helyen gondoskodnak. Ellenkezőleg a bányamunkás a legtöbb telepen a nem mindég kifogástalan élelmi cikkekért aránylag fővárosi árakat kénytelen fizetni. A bányatelepek élelmetárai nem mindenütt mondhatók kielégítő munkásjóléti intézményeknek. Ugy, hogy a munkás súlyosan érzi a megélhetés nyomorúságosságát. A legtöbb bányatelepen egy nagyobb családu bányász, aránylagosan már magas négy-öt koronás műszakkeresetével csak igen nehezen tud eladósodás nélkül megélni. A munkások sűrű vándorlásának egyik oka az is, hogy szerencsét próbálnak, melyik telepen tudnak esetleg még alacsonyabb munkabér mellett is jobban megélni. A bányamunkások anyagi helyzete tehát a mostani időben a legtöbb helyen alkalmas talaj a sztrájk megfogamzására.

A bányamunkások között a legtöbb bányatelepen nagyobbfokú elégtelenség tapasztalható. A nyugtalanság okát nemcsak a nehéz megélhetési viszonyokban, hanem a munkásokkal való bánásmódban kell keresni. A legtöbb bányatelepen a munkásokkal, ha nem is bánnak rosszul, de is törődnek velük eleget. Alig egy néhány helyen jöttek rá eddig arra, hogy a munkástörzsszel való törődés busásan meghozza gyümölcsét a munkás megelégedettségében és állandóságában. Igen sok üzemnél a *vállalkozó tőkének nem kis anyagi kárára* divatozik az ugynevezett *capo* rendszer. Vagyis, hogy az üzemvezető mérnök a munkás ügyeket nem látja a maga sze-

mével, hanem a munkások fegyelmi ügyeit és kivánságait teljesen a fölvi gyázó személyzet egyoldali bemondása alapján intézi el. Ahelyett, hogy az üzemvezető mérnök *maga ítélkezne és elégtene ki érdemük szerint a munkások óhaját*, a legtöbb esetben egyszerűen csak gépiesen jóváhagyja a fölvi gyázó személyzetnek nem egyszer szűklátókörű és nem mindig pártatlan intézkedését. Azért ritka bányatelep az, ahol ebben a tekintetben a viszonyok teljesen kielégítőek volnának. A fölvi gyázó személyzet csekélyebb műveltségénél fogva alig találja meg a helyes módját a munkásokkal való bánásnak. Vagy összejátsszik a munkásokkal, vagy pedig igazságtalanul basáskodik azok fölött. Egy általános sztrájk alkalmazásával aztán mindebből a sehogy sem egészséges viszonyból kifolyólag igen könnyen lángra lobbanhat a visszafojtott keserűség.

A harmadik dolog, amely az általános sztrájkban való részvételre fogja ösztökélni a bányász- és kohómunkásokat, a ki nem elégitő ba'esetbiztosítás és meg nem felelő nyughérezés miatt közöttük lappangó elégtelenség. A bányász- és kohómunkás egy-két üzem kivéve, dacára a foglalkozásával járó nagyobb élet, testi épség és egészség kockázatának, betegség és balesetbiztosítás tekintetében sokkal rosszabbban van el látva, mint az ipari munkásság, amely az 1907. évi XIX. törvénycikk rendelkezése alá tartozik. A bányatárspénztárakból nyújtott nyughér és baleset következtébeni kárpótlás olyan csekély, hogy az elnyomorodott bányamunkás emellett az összeg mellett kénytelen koldus botot fogni, hogy ugyahogy megélhessen. Aki a bányamunkásokat az általános sztrájkban való részvételre buzdító kláitványt okozta, látta, milyen ügyesen ki van domborítva benne ez a körülmény s az, hogy a bányavállalkozó milyen összeggel járul hozzá a társ pénztár jüvedelméhez a munkások járulékaival szemben. Az ilyen kiélezett tények felsorolása nem maradhat mélyebb hatás nélkül a munkásságra.

A szervezett munkások párt vezetősége már régebbi idő óta kísérletet tett a bányamunkások szervezésére. Ez a törekvés mindeztideig csak részben sikerült. Nem kétséges, hogy a szervezett bányamunkások az általános sztrájk idején be fogják szüntetni a munkát. Maga a párt vezetőség is, amint azt a különben jelentéktelen pécsi

eset is bizonyítja, a munkások elégtellete iségét az általános sztrájk idejére tartogatja. A főváros és nagyobb városok közelségében lévő bányavállalatok fölött sem igen fog, már csak a közelség miatt is, nyomtalanul eltűnni egy esetleges általános sztrájk. Az, hogy ezek a bányamunkások nem szervezettek, nem akadály. Az elégtelenség kitörésére ügyesen irányított agitációval lehet találni utat és módot. Az is megeshetik, hogy az általános sztrájk idejét a munkások egyes bányavállalatoknál a munka erőszakos megszüntetésével bérjavítás kioroszakolásra fogják megkísérelni, fölhasználni.

Az okos dolog mindenesetre az, ha előre számolunk bányaműveinknél a sztrájk lehetőségével. Válszerű, hogy a bányász- és kohómunkások sztrájkja nem lesz általános, de helyenként előállhatnak jelentősebb zavargások is.

Az is valószínű, hogy bányaműveinknél hosszabb ideig nem fog tartani a munka megszüntetés, mert a munkásság maga is tisztában van azzal, hogy sztrájkot csinálni pénz nélkül nem lehet. A szervezett ipari munkásságnak meg alig van olyan tőkéje, amelylyel a nem szervezett bányamunkásokat tudnasegélyezni a sztrájk alatt. Másrészt pedig a bányáiparban egy a vállalkozó részéről jövő megtorlásszerű munkáskizárás a mostani viszonyok között lehetetlen. A vállalatoknak maguknak is létérdekük az üzem folytonossága és a munkáskizárás a bányáiparban uralkodó általános munkáshátrány is lehetlenné teszi.

Igy tehát a sztrájk, ha egyes bányaműveinknél be is következik, hosszabb ideig nem fog tartani s az amugy is ezer bajjal küzdő bányáiparunk termelésében alig fog helyreépíthetetlen károkat okozni.

Ez ami egyrészt megnyugtató, addig másrészt az érdekelteket nem menti föl két nagy kötelesség alól.

A bányász- és kohóüzem a folytonos üzemek közül való, amelyben a munkásnak hirteleni és huzamosabb időre való félbeszakítása nagy értékpusztulást eredményezhet.

Minden előzetes óvintézkedést meg kell tehát tenni, hogy bányáinknál sztrájk esetén az élet- és vagyonbiztonság kárt ne szenvedjen. Különösen jó előre gondolkodni kell, hogy tűz és vízelöntés veszélyétől fenyegetett bányáinkban

THEODOLITOK

nivellálók, felállító készülékek,
tájolók, mintaszerű, precíziós
kivitelben mint különlegesség
gyártása.

(923/41)

MAX HILDEBRAND

azelőtt August Lingke & Co.

FREIBERG, Sachsen 47.

Alapított 1791.

Magyarországi képviselő:

CONRAD ÉS TÁRSA

Budapest, VI., Teréz-körút 15.

sztrájk ideje alatt is rendelkezésünkre álljanak a bánya biztonságát megőrző munkálatok véghezvitelére föltétlenül szükséges munkáskezek. Ez az egyik főkötelesség.

Nagyon természetes, hogy az óvintézkedésnek nem szabad kimerülnie a bányatelepi csendőr-őrs szaporításával. Itt mi elsősorban műszaki óvó rendelkezéseket értünk. És ha már a sztrájk egy bányatelepen kitört, egy másik főkötelességet is teljesítenie kell a bányavezetőségének. Arra kell törekednie még önmehtagadás árán is, hogy a sztrájk mennél simább lefolyású legyen. Minden olyan eredményt meg kell akadályoznia, amely a munkásmozgalom izgalmait fokozná. A munkásokkal való tárgyalást lehetőleg olyan emberekre kell bízni, akik a munkásokkal szemben nem elfogultak és a dolgokat magasabb szempontok szerint képesek megítélni.

A munkásmozgalmakat általában úgy kell fölfogni, mint a jelenlegi ipari termelési rendszer természetes következményeit és az okos politika nem annak tűzzel-vassal való elfojtására törekedni, hanem azt mennél enyhébb lefolyásúvá téve, mennél helyesebb és nyugodtabb mederbe terelni. A most esetleg elkövetkező általános sztrájkot pedig még inkább szenvedély nélkül és magasabb szempontok szerint kell megítélnie a vállalkozónak.

A szuronynak nem szabad a mozgalmnál nagyobb szerepet engedni, minthogy az élet és vagyon elleni esetleges büntények meggátlására álljon őrt. A munkakérdését erőhatalommal véglegesen megoldani nem lehet. *A munkakérdést önmagára kedvezően megoldani csak a tőke józan számítása tudja.* Karhatalommal dolgoztatni és üzleti eredményt elérni lehetetlen.

A tőke és munka összecsapása között a szenvedélyek fölött a tőke szükségszerű intelligenciájának kell tartania a kormányrudat.

Tanulhatunk a múlt évi nagy angol bányászsztrájkból, ahol a két küzdő fél méltóságteles magatartását nem szennyezte be meggondolatlanul kientott vér.

A tőkének, mint egyik termelési tényezőnek, nálunk sem szabad elfelednie, hogy sokkal üzletszerűbb reá nézve, ha a munkával, a másik termelési tényezővel úgy hatalmi, mint gazdasági érdekekben békésen megegyezik, minthogy ha az utóbbinak törekvéseit vérbe fojtja.

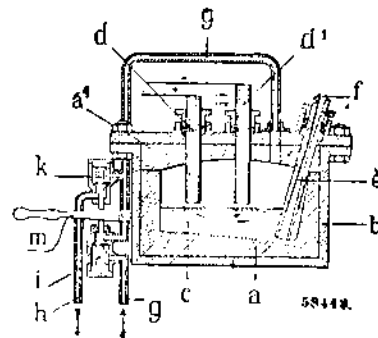
A bányákban érdekelt tőkének pedig még fölöttebb békétűrőnek kellene lennie.

Mert a bányászat szomorúan bő véradózatokkal jár, amelyeket amugy is kizárólag a szüntelen életveszedelemek közt dolgozó munkásnép hoz meg a sokszor bizony busás hasznot adó üzlet érdekében.

Fémeknek nyomás alatt való öntése.

Az alábbiakban egy új eljárást és készüléket ismertetünk, amely nehezen olvadó fémeknek pl. vasnak, bronznak stb. nyomás alatt való öntésére szolgál. A készülék egy sajátos szelepkombinációban áll, mely egyrészt lehetővé teszi, hogy a nyomóközeget (-ürített levegő, gáz, stb.) az öntőkészülék olvadt tartalmára hagyhatjuk hatni, másrészt a kívánt időpontban a tulnyomás gyors megszüntetését engedi meg. E szelemelrendezés egyrészt egy nyomóközeget vezető szelepből, másrészt egy másik szelepből áll, mely az olvasztótégely vagy más olvasztótartály gázterével közlekedő elvezető csőbe van iktatva. E két szelep oly működető szerkezettel van kapcsolva, mely egy emelőből, bütöktengelyből, stb. állhat és egyszerű módon teszi lehetővé szükség szerint az egyik vagy másik szelep zárását vagy nyitását. A tégely tartalmának fölhevítése célszerűen belülről történik és így a tégely illetőleg a kemence külsejét, alkalmas szerkezeti anyag, megfelelő falvastagság megválasztása és esetleg hűtőszerkezetek közbeiktatása által kellő alacsony hőfokon tarthatjuk és anélkül, hogy a tulajdonképeni olvasztási folyamatot megzavarnók, a tégely illetőleg a kemence külsejét a kellő ellenállóképességgel ruházhatjuk föl mechanikai vagy gáznyomásokkal szemben, amelyek a nyomás alatt való öntőeljárásoknál elkerülhetetlenek.

A tégely tartalmának hevítése különböző módon történhetik, így pl. a tégelybe vezetett nyomógázláng segítségével. Sok esetben célszerűen elektromos fűtést használunk.

A mellékelt rajzban a készülék egy példaképeni fogantatási alakja van föltüntetve elektromos kemence alkalmazásával. A rajz a szerkezet függőleges metszetét mutatja (a) az olvasztó illetőleg fűtőtér feneké, (a1) ennek födele, (b) a külső kemenceburkolat, (c) a megolvasztott fémfürdő, (d és d1) az elektródák, (e) a megolvasztott fém kivezetésére szolgáló kiömlőcső, melynek (f) vége a kemencén kívül fekszik, (g) a gáznemű nyomóközeget bevezetőcsője, (h) a (g) cső egy elágazása, mely a külső levegővel áll összeköttetésben, (i) a (g) nyomógázvezetékbe szerelt bobocsátószelep és (k) a (h) elágazásba szerelt kibocsátószelep. Mindkét szelepet alkalmas módon, pl. az (m) emelővel mozgathatjuk.

Az öntést a rajzban föltüntetett készülékkel a következőképen hajtjuk végre.

A fémot szilárd vagy megolvasztott állapotban a rajzban föl nem tüntetett töltőnyíláson át töltjük az olvasztótérbe és a fényiv, vagy pedig az ellenállás olvón működő (d, d1) elektródák segítségével megolvasztjuk, vagy pedig olvasztott állapotban tartjuk. Az (a) kemence feneké illetőleg bélése a megolvasztott fémmel érintkező részén a megolvasztott fémmel szemben lehetőleg ellenállóképes anyagból áll. Sok esetben szén, bizonyos körülmények között pedig ennek tűzálló anyaggal vagy hasonlóval való keverékét használjuk. Az (a1) kemence födele tetszőlegesen alkalmas anyagból áll. A (d) és (d1) elektródák célszerűen eltolhatóan, alkalmas tömítőszervezetek, pl. tömítőszelencék segítségével vannak a kemencébe

vezetve. A kemence fenekét is használhatjuk ösmert módon az egyik fark gyanánt, amidőn is a szükséges áramhozvezetésről kell gondoskodnunk.

Az öntési művelet bevezetésére az (i) bebecsátószelepet nyitjuk. A gázalaku nyomóközeg a (g) csövön át a kemence belsejébe lép és a megolvasztott fém bizonyos mennyiségét az (e) kiömlőcsövön át kiszorítja. Az (e) kiömlőcső felső (f) végéhez tetszőleges öntőformát szorítunk. Az (i) bebecsátószelep zárása után a (k) kiömlőszelep nyílik, a nyomás azonnal megszűnik és az öntési folyamat megszakítatik. Az (e) kiömlőcső célszerűen a rajzban föltüntetett módon körülbelül a kemencetér magasságáig szűkül, innen pedig a kiömlőnyílásig ismét bővül. Ezáltal elérjük azt, hogy mivel az öntési folyamat vége felé a kiömlőcsőben lévő fém egy része megmerevedik, ezen részt az öntött tárggyal együtt holtfej gyanánt eltávolíthatjuk. A kiömlőcsőben visszamaradó fémnek meg nem merevedő része a belső tulnyomás megszűnése után a fémfürdőbe tér vissza.

A (k) kiömlőszelep lökészerű nyitása által a kemence elválasztóterében lévő komprimált gáznemű nyomóközegét igen gyorsan bocsáthatjuk ki úgy, hogy nyomában depresszió áll be, mely a kiömlőcsőre szívóhatást gyakorol és az ebben lévő fölösleges fémet visszaszívja. Ezen eljárás különös fontossággal bír akkor, ha a kiömlőcső vízszintesebb állást nyer, mint ahogyan a rajzban föl van tüntetve.

Ezenkívül a nyomóközegnek a (k) kiömlőszelep nyitása által való hirtelen kibocsátása üreges öntvényeknek előállítására használható olyként, hogy a (k) szelepet akkor nyitjuk, amidőn azt öntvényfalai már megmerevedtek, a belsejében lévő fém azonban még nem, miáltal az öntvény csüppfolyós belseje a fönt említett szívóhatás folytán ismét visszaszívatik az olvasztótérbe.

A vákuumhatást tetszőlegesen erősíthetjük azáltal, hogy a (k) kiömlőszelep nyitásával egyidejűleg egy külön vákuumvezetékét iktatunk be.

Sok esetben célszerű a megolvasztott fémre nézve indifferens gázt használni nyomóközeg gyanánt. Pl. nitrogént, szénsavat vagy tetszőleges más, az illető esetben alkalmas gázt használhatunk nyomóközeg gyanánt. Ezáltal azon előnyt érjük el, hogy az elektródák és a kemence bélése, ha pl. szénből állnak, igen kimóltetnek és hogy a fémfürdő nagyobb tisztasága éretik el, mert a fémnek oxidáció ellen való megóvása és az elektróda-alkatrészek hozzákeveredésének elkerülése folytán máskülönbben elkerülhetetlen fertőzések bekövetkezését akadályozzuk meg.

A rajzban a fém kiömlőcsővének közel függélyes állása van föltüntetve, azonban az öntendő testek természete és az alkalmazandó formák szerint nem csupán fölfelé, hanem tetszőlegesen oldalra, vagy lefelé lehet irányítva a kiömlőcső.

A készülék segítségével úgy nagy, mint kis öntvényeket, tömör vagy üreges testeket állíthatunk elő. Az olvasztótér egész tartalmát egyszerre használhatjuk föl egy megfelelően nagy öntvény előállítására, azonban az egyes öntési folyamatoknál aránylag csak igen csekély fémmennyiségeket önthetünk ki úgy, hogy a kemence tartalma igen nagyszámu egyes öntés számára elégséges, amidőn is az elhasznált fémet folytonosan vagy időszakosan pótolhatjuk. A kézzel vezényelt szelepműködtető szerkezet helyett mechanikus szerkezet is alkalmazható, melyet pl. a formákat mozgató és nyitó készülékkel kapcsolhatunk.

Eljárás nyersolaj és kőszéndesztilláció-termékeknek szilárd, csak bomlás közben olvadó anyagokká való kondenzálására.

Az új eljárás tárgya nyersolaj- és kőszéndesztillációtermékek, szénhidrogének és más szénhidrogénszerű termékek származékainak szilárd, csak bomlás közben olvadó anyagokká való kondenzálá-

sára. Az eljárás azáltal tűnik ki, hogy a kondenzálendő terméket kénsavval és formaldehiddel hozzuk össze.

Az eljárás szerint benzint, ligoint, petrolumot, valamely kenőolajat, benzolt és homologjait, naftalint, antracént vagy hasonló kevert vagy egységes szénhidrogéneket elegendő mennyiségű koncentrált kénsavval keverünk és a keverékhez erélyes kavarással közben formaldehydet adunk kis adagokban tetszőleges alakban. E mellett a reakció előidézésére alkalmazott anyag erős melegfejlődés közben szilárd, nehezen és csak bomlás közben olvadó anyaggá kondenzálódik. Az eljárás úgy is módosítható, hogy a kondenzálendő anyagot először formaldehiddel keverjük és csak azután adjuk hozzá a koncentrált kénsavat, vagy előbb a koncentrált kénsavat keverjük a formaldehiddel és ezen elegyet hozzuk össze a kondenzálendő anyaggal. Az említett első esetben a reakció azonban sokkal erélyesebben megy végbe és nagyobb a termelési hányad, mint a két utóbbi esetben és különösen mint a harmadik esetben. Ez eljárás szerint a szénhidrogének különböző származékai is kondenzálhatók pl. az anilin és annak homologjai. Más szénhidrogénszerű természetes termények, mint pl. terpentint is kondenzálhatók a leirt módon. Ekkor azonban a reakció némely esetben nagyon elővigyázatosan eszközendő. Pl. terpentint először formaldehiddel keverendő és azután erős kavarással és hűtés közben koncentrált kénsavval adagonként kezelendő. Ha nem követjük ezt az eljárást, akkor a terpentint erős kéndyoxid fejlődés közben bomlik.

A kondenzációnál nyert reakcióelegyet vízzel hozzuk össze. A termék, melyet végül kapunk, többé-kevésbé sötét színű, szilárd, könnyen porrátortható anyag. A leirt módon kapott termékek mindannyian azon közös tulajdonsággal bírnak, hogy ha bár csak kis mennyiségű ammoniákkal is (oldatban vagy gázalakban) érintkezésbe jönnek, többé-kevésbé megsárgulnak; ugyanez áll be klórnak hosszabb behatása alatt is.

Ha a reakciónál nem elég mennyiségű kénsavat és formaldehydet alkalmazunk, akkor néhány esetben, pl. kenőolajok és terpentint kezelésénél kenőcszerű, sűrű konzisztenciájú termék keletkezik. Különösen terpentint kezelésénél kapunk világos — egész sötétbarna kenőcszerű tömeget, ha a terpentinthez a reakció előtt méh- vagy földviaszt adunk és a vízzel kimosott reakcióterméket ammoniákkal keverjük.

A következőkben az eljárás alkalmazásának néhány példája van fölsorolva:

I. 100 cm³ könnyű benzint mintegy 100 cm³ koncentrált kénsavval hozunk össze és azután erős rázásoközben 10—15 cm³ 40%-os formalint keverünk hozzá adagonként; a reakcióterméket vízzel kezeljük, a szilárd terméket szűrőn gyűjtjük, vízzel mossuk és megszáritjuk; a termelési hányad a reakcióföltételek szerint az alkalmazott benzint 50, sőt még több súlyszázaléka lehet. A kapott termék ammoniákkal való érintkezésekor vagy klór hosszabb hatása alatt megsárgul.

Petróleummal és benzinnel és ennek homologjaival (toluol, xylol és effélékkel) is foganatosítható a reakció egész hasonló módon.

II. Formaldehiddel kevert koncentrált kénsavon világítógázt vezetünk keresztül és ezáltal oly szilárd anyagot kapunk, mely az előbb leirt kondenzáció-termékekhez hasonlóan viselkedik.

III. Naftalint koncentrált kénsavban szétörzsölünk és megfelelő mennyiségű formaldehydet adunk hozzá. A reakcióterméket vízzel mossuk, megszáritjuk és a reakcióban részt nem vett naftalint eltávolítása céljából a naftalint valamely oldószerével mossuk. A kapott termék hevítésnél bomlik és ammoniákkal érintkezve tiszta sárga színt vesz föl.

HAZAI HIREK.

Házasság. Szenes Fülöp selmecbányai m. kir. bányamérnök március hó 2-án tartja esküvőjét Wertheimer Ernával.

Siremléket Kalecsinszky Sándornak. A Magyarhoni Földtani Társulat Kosvay Lajos dr. indítványára elhatározta, hogy Kalecsinszky Sándor dr. sírja fölé, a farkasréti temetőben emléket állít és e célra gyűjtést indít. Az adományokat a földtani társulat titkári hivatala kezeli.

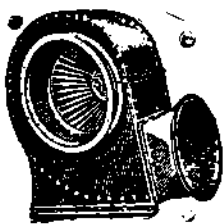
Kolozsvár földgáz koncessziója. Február 21-én városi közgyűlést tartott Kolozsvár városa. Eszterházy Kálmán gróf főispán elnöklete alatt. A közgyűlésen fontos döntést hoztak a földgáz ügyében; kimondták, hogy a város részére kilátásba helyezett koncessziót nem adják ki magán részvénytársaságnak, hanem a város maga fogja a gázt hasznosítani. Kolozsvár mindjárt kezdetben nagy bizottságot küldött ki, amelyek javaslata alapján annak idején a közgyűlés elhatározta, hogy a földgáz Kolozsvárra bevezeti. Nagy küzdöttség tisztelettel akkoriban a pénzügyminiszternél, aki kijelentette, hogy elsősorban Kolozsvár kap földgázt. Időközben, 1912 júliusában a közgyűlés, ellentétben eredeti intencióival határozatot hozott és felhatalmazta a tanácsot, hogy a kommunális meghallgatása nélkül, a koncessziót részvénytársaságra ruházza át. Ezt a határozatot változtatta meg most a közgyűlés Hegyi Gyula bizottsági tag indítványára, amelyet negyven bizottsági tag támogatott. Hegyi állásfoglalásával szemben egy kisebb párt a magánvállalkozást nem zárta volna ki momentán az akcióból, hanem a közgyűlés döntését a koncesszió megszerzéséig akarta felfüggeszteni.

Hegyi Gyula beszédében kifejti, hogy szükségesnek tartja — bár szűkebb keretben — a kérdést alaposan ismertetni s egyben a tanács javaslatát, a mely nem egyéb, mint elhalasztás, kellőképen megvilágítani. Foglalkozik felszólalása első részében a felfedezett gázforrásokkal, amelyek szerinte ezredévre elég gázmennyiséggel vannak ellátva. A földgáz kihasználására, illetve értékesítésére irányuló vállalkozások tehát nem tarthatók kockázatosaknak, Kolozsváron a földgáz bevezetésére, a városnak csőhálózattal való ellátására, a gáz elosztására, s egyben egy bizonyos tartalékalap fentartására összesen mintegy négy millió koronára lenne szüksége. Felmenti, hogy Kolozsváron az 1911. évben kőszén mintegy két ezer vaggont s 160 ezer kbm. tűzi fát fogyasztottak el. Ez — számítása szerint — 30 millió

köbméter földgáznak felel meg. Ha a város bevezeteti a földgázt, az amortizáció, a fentartás, személyzet stb. költségeit leszámítva, a földgáz köbméterét 5 fillérben számítva, évi 3—4 százezer korona tiszta nyereséget biztosíthat magának. A földgáz tehát egy nyolcadszor kevesebbe kerülne a közönségnek, mint most a gáz. A fa és kőszén árakhoz mérten a tüzelési célra való kihasználás kétszer olcsóbb volna. Tehát a közönség igen jól jönne ki, a város pedig nagy jövedelmet biztosítana magának. Sokkal nagyobb jelentőséggel bír azonban az, hogy a gáz bevezetésével Kolozsvár végre-valahára reális iparfejlesztési politikát csinálhatna. A mostani drága Kolozsvár a legolcsóbb ipari centrumok közé emelkednék s egészséges ipart teremthetne meg. Szoros összefüggésben áll a földgáz Kolozsvárra való bevezetése a villanyteleppel. Néhány év múlva a város megváltja a telepet, jövedelme megkétszereződik, a villamos vasútja is olcsóbban kapná az áramot. Mindehhez egy néhány nagyobb vállalatot hozzászámítva, évi egy millió korona haszonhoz jutna a város. És mit jelent az, ha a koncessziót idegen kézbe adjuk? Mindezen előnyök, hasznok eleséséi. Mert bármilyen szerződést köt a város a magánvállalattal, az említett szociális szempontokat nem érvényesítheti. Versenyhátrány támadna a villanytelepnek, melyre már eddig hat milliót áldozott a város s nullifikálná a jövedelmét. Svégül a magánvállalata városnak Ganzékkal fenálló szerződése szerint a használati jogát nem is érvényesíthetné. Ismerteti ezután a földgáznak a várossal kapcsolatos történetét s a földgáz ügyében kiküldött első bizottságnak a kormányfővel folytatott tárgyalásait. A kormányban mindig meg volt a hajlandóság arra, hogy a földgázban Kolozsvárnak koncessziókat adjon. Rátért ezután a két ellentétes határozatra, melyet a város az elnyerendő koncesszióját illetőleg hozott. Ma az a helyzet, hogy a kormány egy nagy csoporttal tárgyal, mely az egész országban kívánja a földgázt elosztani. S ha van még mód arra, hogy Kolozsvár a monopóliumból kikapcsolassék, a város nyomtatékosan hasson oda, hogy a koncessziót elnyerje. Bizonyította, hogy Marosújváron és Tordán, ahol megkapták a koncessziót, milyen hatalmas vállalatok létesültek. Az eddigi luza-vonából valósággal kára van a városnak.

Hegyi Gyula és társai nem kívánnak megmaradni az elvi döntésnél, hanem most már a nyomban való akcióba lépést is forszírozzák.

Allamvizsgák a selmeci főiskolán. A szokásos tavaszi államvizsgálatokat március első felében tartják meg a bányászati és erdészeti főiskolán. Az írásbelieket március 8-án, a szóbelieket pedig március 10-én s a rákövetkező napokon fogják megtartani. A vizsgálatra hat bányász és öt vaskohász jelentkezett. A vizsgálatok elnöke: Barlai Béla dr., a főiskola ezidőszerinti rektora; miniszteri biztos: Kis-

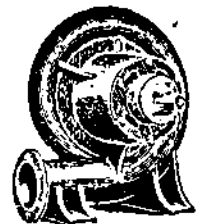
Blackman

ventilátorok,
exhaustorok,

fúvók minden célra

Szellőző,

szárító, szivó
berendezések

Magyar Szellőző Művek

Budapest, VII., Aréna-ut 80.

[3793/a 863/24]

Telefon: József 26—56.

sármási Mály Sándor miniszteri tanácsos; examinátorok: Zsigmondy Árpád főfelügyelő és Katona Lajos vaskohómérnök.

A haditengerészet szénszállító hajókat épített. A hajóstársaságok rengeteg összegeket keresnek azzal, hogy a flottá részére angol szenet szállítsanak. A hajók fuvardíjainak folytonos emelése következtében, amely jelentékenyen terheli a hadikincstárt, a tengerészet vezetősége elhatározta, hogy a szenet ezentúl saját üzemében, saját hajóival szállítja, erre a célra pedig egyelőre két 7000 tonna tartalmu kőszénhajót rendelnek, összesen 7 millió korona költséggel. A kőszénzállító hajók személyzete három tisztből, egy hivatalnokból és körülbelül nyolcvan matrózból és altisztből fog állani. A számítások szerint 7000 tonna szénszállítása, amely eddig a kincstárnak 118.000 koronájába került, csak 55.000 koronába fog kerülni, vagyis 7000 tonnánként 63.000 korona lesz a megtakarítás.

Félévi vizsgák a bányászati főiskolán. A selmeci főiskolán január hó 18-án kezdődtek s 30-án fejeződtek be a félévi vizsgálatok. A vizsgálatokra 23 ösztöndíjas és 25 saját-költséges hallgató jelentkezett, kik közül 11 százalék jeles és jó, 11-10 százalék elégséges és 0-79 százalék elégtelen eredménnyel vizsgázott. A tanév I. felét 23 ösztöndíjas és 26 saját-költséges, összesen 49 növendék kezdte meg.

Az Északmagyarországi Egyesített Kőszénbánya és Iparvállalat R.-T. bányái a mult esztendő folyamán erősen voltak foglalkoztatva. Az igazgatóság elmondja évi jelentésében, hogy a munkások szerzése sok nehézséggel járt. A nagymérvű kivándorlást erősen érzi a vállalat s bár a béreket ismételen emeli állandó munkáshiánnyal küzd. Mindehhez hozzájárult, hogy az őszzel beállott politikai helyzet és ezzel kapcsolatban számos munkásnak katonai szolgálatra történt behívása folytán mélyreható nyugtalanság vett erőt a munkásokon, ami a széntermelést kedvezőtlenül befolyásolta.

A szén eladási ára az erősebb kereslethez és a magasabb termelési költségekhez mérten alakult. A kocsikiállítás a máv. részéről a jelentés évében pontosabb volt, mint a megelőző években s e tekintetben a viszonyok javulása állapítható meg.

A munkáshiány megszüntelése érdekében kiváló figyelmet fordított a vállalat. A munkások részére különböző jóléti intézményeket létesítettek.

A szánási lejtaknát teljesen kiépítették s az előkészítő munkálatok megfelelően haladnak, úgy hogy a jövő esztendőben már ez az aknák is hozzá fog járulni széntermeléshez.

A mult évben Baglyasalja községben megfúrt terület lefejtésére egy lejtakna építésébe fogtak, amelynek lemélyítése körülbelül egy éven belül befejeződik.

A keleti kerületben a rakodó kibővítési munkáját folytatták és egy tolpadot építettek be. Az Ortvány-akna kazán- és gépházát még két kazán és egy villamos-erőtelep befogadására megnagyobbították; a kazánok beépítése már meg is történt, míg a villamostelep jövő tavaszra készül el.

A János-aknán a villamostelepét egy dynamó-géppel gyarapították s ezenkívül különböző gépberendezésről is gondoskodtak, melyek a termelés gyorsabb lebonyolítására alkalmasak. Felszerelésüket egy — 600 m.-ig teljesítőképességű — gőzfuró-berendezéssel is szaporították.

Ezen kerületben is építettek felvigyázók részére egy lakóházat, valamint különböző építkezéssel javításokat és bővítéseket is eszközöltek. A vállalat széneladása az elmúlt esztendőben 3,835,547 q. volt.

Allami kedvezmények. A kereskedelmi miniszter a szokásos állami kedvezményeket *Valkó Gábor és Fiai* gölnicbányai vasáruháros cégnek harapófogókat, szerszámokat és vasalásokat előállító üzemágai részére az 1909. évi július hó 1-től számítandó 5 (öt) évre engedélyezte. Ugyancsak a szokásos kedvezményben részesült Lapp Henrik-féle mélyfúrások, bányatelepek és mélyművek magyar részvénytársasága, budapesti cég budapesti ipartelepének mélyfúrási berendezések előállítására céljából létesítendő üzemi kibővítései részére az üzembehelyezés napjától számítandó 5 évre.

A földgáz és a marosujváriak. Annak idején megirtuk, hogy Marosujvár felirattal fordult a pénzügyminiszteriumhoz a földgáz ügyében. A napokban érkezett le a pénzügyminiszterium leirata, melyben a képviselőtestület proppozíciót elfogadva, felhívta a községet a gázvezetési munkálatok és fentartási költségek viselésére. A község azonban jelenleg, a rossz pénzügyi viszonyok miatt nincs abban a helyzetben, hogy a munkálatokhoz szükséges pénzt előteremtse.

Bánya társgyűlések. Az abrudbányai bányabizottság több rendkívüli társgyűlést hív egybe. A verespataki határban bányászokodó „Szent László király” cégű társulat részvényesei március 31-én, a Nagymás községben „Hungária” bányatársulat részvényesei márc. 26-án, a Bucsony községbeli „Új Concordia” társulat részvényesei márc. 15-én és a Bucsony községbeli Zapodea cégű bányatársulat márc. 17-én gyűlésezik az abrudbányai bányabizottság hivatalos helyiségeiben. A társgyűlések tárgyai a bányák mikénti művelése körül forognak, a Zapodea társulat a bánya eladására vonatkozólag határoz.

A kolozsvári kamara jelentése Erdély sóbányászatáról. Az erdélyrészi sóbányák összes sókiszolgáltatási forgalma az elmúlt (1911-ben) évben a megelőző év eredményeihez képest csak igen csekély növekedést mutat, jóllehet az év első felében a sószállítási forgalom oly kedvezően alakult, hogy egész határozottsággal lehetett mintegy 10 százalékos növekedésre számítani. Az év első felében megállapítható kedvező eredményeket lényegesen ellensúlyozták a vasuti forgalmi zavarok, melyek a mult évben már szokatlanul korán, augusztus hó utolsó harmadában rendkívül erős mértékben jelentkeztek és — sajnos — rövid megszakításokkal egészen az év végéig változatlanul fennállottak, úgy, hogy mintegy 1000 kocsirakományra tehető az a szállítási hát alék, melyet az új évre kellett átvinni. A vasuti kocsishiány teljesen szokatlan mérvét mutatja, hogy szeptembertől az év végéig a figyelembe jövő 3 erdélyi sóbányahely részére, ahonnan vasuti szállítási eszközöltetik, sószállítás céljaira összesen 9690 vasuti kocsi rendeltetett meg, amivel szemben a vasuti által tényleg kiállított összesen 3245 vasuti kocsi, vagyis a megrendelt vasuti kocsiknak csupán 34-5 százaléka. Ilyen módon a sófogyasztás kielégítése körül igen komoly zavarok merülhetek volna fel, ha a Magyar Királyi Sójövedék vezérigynöksége még a kedvező szállítási viszonyok tartama alatt az ország 126 különböző helyén mintegy 1000 kocsirakomány sőt tartalék-készlet gyanánt be nem raktározott volna, ahonnan azután a sóhiány által veszélyeztetett vidékek a szükséges sómennyiséggel mégis elláthatók voltak. A magyar királyi államvasutak az elmúlt évben is augusztus és szeptember hónapokra engedélyezték a szokásos 10 százalékos szállítási díj-

kedvezményt, melyet azonban az érdekelt kereskedővilág nem tudott kihasználni, mert amit a vasut az egyik kezével adott, azt ugyyszólván a másikkal visszavette akkor, amidőn nem gondoskodott egy-szersmind arról, hogy a szállítási fuvardíj-kedvezmény tartalma alatt a sószállításához szükséges vasuti kocsi-kel'ő számban bocsátassanak a sóbányahelyek rendelkezésére. Az erdélyi sóbányák közül termelés szempontjából az első helyet a marosújvári bányamű foglalja el, melynek sótermelése az elmúlt évben is a megelőző év kereteiben mozgott. A második a désaknai bányamű, melynek sótermelése a múlt évben a megelőző év eredményéhez képest némi visszaesést mutat, ami a kedvezőtlen munkásviszonyoknak tudható be. A parajdi bányamű további örvendetes fejlődés képét mutatja, ami jórészt a marhasóforgalomban tapasztalható növekedésnek köszönhető. A vizaknai és tordai sóbányák termelése szintén emelkedést mutat, aminek magyarázata abban rejlik, hogy e sóbányahelyekről a szállítás rendszerint tengelyen történik és a többi erdélyi sóbányahelyen fennállott vasuti kocsihiány a tordai és vizaknai sóbányák előnyre vált. Az egész erdélyrészi sókiszolgáltatási forgalom adatai az 1911. évben — az 1910. évi adatokkal szembeállítva — következők voltak:

	1910. évben	1911. évben
	métermázsákban	
Konyhasó	885.628	926.431
Marhasó	95.904	104.534
Iparsó	470.046	481.131
Só kivitel	155.000	105.400
	1.606.578	1.617.496

Az 1911. év forgalma tehát 10.918 métermázsával növekedett.

Só kiviteli forgalmunk ez elmúlt évben visszaesést mutat. Nevezetesen lényegesen csökkent Bulgáriába való kivitelünk, amennyiben Bulgáriában is a sószükséglet ép az őszi hónapokban a legnagyobb, amikor pedig a vasuti forgalmi zavarok folytán a belföldi szállítást sem lehetett kellőképpen lebonyolítani. A magyar királyi államvasutak a megelőző években sóberaktározás céljaira Orsován megfelelő raktárhelyiségeket bocsátottak rendelkezésre, melyeknek felhasználásával a Bulgáriában őszzel szükséges sómennyiségek még a nyári hónapok alatt voltak beraktározhatók. Az elmúlt évben e raktárhelyiségek már nem állottak rendelkezésére és kizáró-

lag ennek tudható be a bulgáriai sókivitelnél mutatkozó visszaesés. Illetékes helyen megtörténtek azonban már a szükséges lépések aziránt, hogy a korábbi években jól bevált beraktározási rendszer a folyó évtől kezdve Orsován újból alkalmazható legyen. Sókiviteli forgalmunk az egyéb viszonylatokban örvendetesesen fejlődött. Különösen szép fejlődés mutatkozik a Szerbiába, Oroszországba és a tengerentúlra, különösen a nyugatafrikai francia gyarmatokra irányuló sókivitelnél.

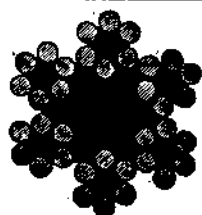
Arjegyzeke a besztercebányai m. kir. rézpöröllyhivatal kovácsolt és hengerelt rézgyártmányainak. Érvényes 1913. évi február hó 19-től. Mosó és pálinka katlanok, mosótál, süvegek és ezekhez hasonló mélyített gyártmányok. 400 mm.-ig 100 kg. 248 kor., 400—800 mm.-ig 100 kg. 242 kor., 800—1100 mm.-ig 272 kor., 1100—1200 mm.-ig 282 kor., 1200—1300 mm.-ig 302 kor. Takaréktűzhely üst 258 kor. Kacsula 9—12 mm.-ig 235 kor. Kacsula 13—28 mm.-ig 225 kor. Kozánfenék 230 kor. Rudrész □ 222 kor. Ócskarész 146 kor. Árengedmény: Árak helyt Besztercebánya vasuti állomás. 50 kg.-ot meghaladó rendelés esetén az árak a vevőfél vasuti állomására bérmentve szállíttatnak.

A Magyar Leszámitoló és Pénzváltó Bank igazgatósága báró Madarassy Beck elnöke alatt tartott ülésén megállapította a bank 1912. évi zárszámadását. A megállapított mérleg-, nyereség- és veszteségszámla az 1911. évről áthozott 476,328,41 korona betudásával 7,926,484 korona 5 fillér bruttonyereséget és az összes költségek, adók és leírások levonása után 4,861,261 korona 39 fillér tiszta nyereséget mutat az előző évi 4,710,850 korona 32 fillérrel szemben. A nyereségtöbblet tehát 150,411 korona 07 fillér. Az igazgatóság elhatározta, hogy a március 11-én tartandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a 400 koronás névértékű részvények után, épp úgy, mint tavaly 30 korona, azaz $7\frac{1}{2}\%$ osztalékot fizessen, ezenfelül a tartalékalapot a külön tartalék mérlegrészről 71,996 korona 27 fillérrrel való gyarapításán felül, 250,000, a nyudijalapot pedig 50,000 koronával emelje.

Elhanyagolt bányatelek. A rozsnói bányabiztoság felhívja Remenyik Andrásné dobsinai lakost, hogy a Dobsina város határában levő Hermina nevű külmértéket helyezze üzembe, vagy üzemszünetelési engedélyért folyamodjon, mert különben hivatalos eljárás során elvonják a külmértéket.

KÜLFÖLDI HIREK.

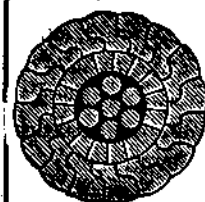
Bányász katasztrófa. Amerikában, Winnipeg környékén a swachstei bányában robbanás történt. 270 bányász meghalt.

Felten és Guillaume

kábel-, sodrony- és sodronykötél-gyár
részvénytársaság

Budapest, V., Vizafogó 1460. szám.

Olomkábelek. Villamvilágítási vezetékek. Sodronykötelek.

Elektrolytikus vörösrézhuzaok, okonitvezetékek, szerelvények stb.

Rádiumgyár Ausztráliában. Legújabban Ausztrália is azon államok sorába lépett, amelyek a rádium előállításával foglalkoznak. A Times jelentése szerint a Sydney radiumgyárban 400 milligramm radium-bromidot állítottak elő és pedig kizárólag ausztráliai ércből. A Times szerint a gyár termelő-képessége hetenkint 40 milligramm radiumbromid. A radiumbromid milligrammjának értéke jelenleg 300 márká.

A nikkelpiacról. 1912-ben újabb értelepeket nem tártak fel; Európában csak jelentéktelen mennyiségben vannak nikkelercek és pedig első sorban Németországban, Görögországban és Novégiában. Az európai szükségletet továbbra is ujkaledoniai ércekből fogják fedezni. A német szindikátust meghosszabbították is ez az árat 320 és 330 márka között tartja.

A kínai bányáipar. A kínai sajtóban megjelent hírek szerint a bányászati egyesülésbe tömörült hét legjelentősebb kínai bányavállalat (Kailan-, Hanyeh-, Ping-, Lincse-, Csing-csing-, Csungcsing- és Haucsang művek) meghatalmazottai Tiencsinben tartott összejövetelükön elhatározták, hogy folyó évi március hó elsejére ugyanoda bányászati értekezletet hívnak össze. A szöbänforgó egyesülésbe való belépés minden, legalább félmillió dollárnyi alaptőkével bíró és korszerűen berendezett bányamű számára nyitva áll. Az egyesülés célja először a közös érdekek védelme, másodsor a fogyasztó terület bővítése, harmadsor bányászati értekezletek megtartása, negyedszer pedig közös rendszabályok életbeléptetése. Shanghaiban Yangyinheng kezdeményezésére egymillió dollár alaptőkével s korlátolt felelőség mellett, egy kínai bányatársaság alakult, amelynek elnökevé Huanghsing ismert bányameghatalmazott választott.

A lipcei szénpiacon élénk megbeszélés tárgyat képezte az a körülmény, hogy a csehok jelentékeny tőkét fektettek be a közép-németországi barnaszéniparba. Míg ugyanis eddig a Weinmann-csoport és a duxi szénegyesület játszották a főszerepet, még pedig különböző szénmezők feltárása által, addig újabbán a Petschek & Co. cég fektetett be nagyobb tőkéket a német barnaszénértékekbe. Azt mondják, hogy a cég ezzel befolyást akar gyakorolni az árak alakulására, de hogy ez sikerülni fog-e, az tekintettel a német bányatársaságok hatalmas voltára, amilyenek a riebeck-montani, werschenweissenfelsi, anhalti, niederlausitzi stb. szénbányatársulatok, nagyon kétséges. Az árharc a közép-németországi barnaszén-szindikátus feloszlása után bekövetkezett ugyan, de eddig nem öltött élesebb formákat. A mai árak általában véve olyan alacsonyok, hogy a mély aknákkal dolgozó üzemek majdnem veszteséggel adnak túl termelésükön. Az árhanyatlás ezen kívül új bányák feltárását és új brikettgyárak felállítását megakasztotta. Arra számítanak, hogy a barnaszénpiac belátható időn belül meg fog szilárdulni. Az eladási viszonyok január havában egészben véve normálisak voltak s csak a házi fűtőszén fogyasztása csökkent az enyhébb időjárás következtében.

DEUTSCHER BERICHT.

INDUSTRIE UND VOLKSWIRTSCHAFT.

Die Industrieförderung in Ungarn. Die ungarische Regierung setzt ohne Unterbrechung ihre auf die Vermehrung der industriellen Tätigkeit im Lande gerichtete Tätigkeit fort und hat auch im

Jahre 1912 sehr bedeutsame Resultate erzielt. In diesem Jahre wurden nämlich Begünstigungen und Kapitalsunterstützungen erteilt: 6 Eisen- und Metallwarenfabriken bei einer Investition von K 2,273.000, zusammen 550.650, 9 Maschinenfabriken bei einer Investition von 4,450.000, zusammen K 1,142.500, 4 Marienglasfabriken bei einer Investition von K 1,300.000, zusammen K 35.700, 1 Holz- und 1 Beinfabrik bei einer Investition von K 530.000, zusammen K 132.500, 3 Lederindustrien bei einer Investition von K 770.000, insgesamt K 222.500, 22 Spinn- und Webfabriken bei einer Investition von K 20,683.000, zusammen K. 7,117.000, 1 Bekleidungsindustrie Investition K 200.000, Subvention K 50.000, 2 Lebensmittelabriken Investition Kronen 335.000, Subvention K 60.000, 1 chemischen Fabrik Investition K 350.000, Subvention K 80.000; total wurde an 15 neue und 37 erweiterte Etablissements, die sich verpflichten, K 30,891.000 zu investieren und 5562 Arbeitern Beschäftigung zu geben, der Betrag von K 9,735.150 Subvention bewilligt. Innerhalb der verflorennen 10 Jahre 1903 bis 1912 wurden 158 neue Etablissements erbaut und 193 erweitert. Für dieselben wurden 154 Millionen Kronen investiert und vom Staate 43,85 Millionen Unterstützungen gewährt. Wenn die sonstigen Begünstigungen, Steuerfreiheit, Stempel- und Gebührennachlass, Materialienüberlassung in Betracht gezogen werden, hat der Staat im verflorennen Dezennium eigentlich 485 Fabriken gefördert.

Felten & Guillaume Ungarische Aktiengesellschaft in Budapest. Die Gesellschaft erzielte im Betriebsjahre 1912 einen Reingewinn von K 741.391 und brachte nach den üblichen Abschreibungen und Dotierungen eine Dividende von K 70.— pro Aktie = 17½% zur Verteilung. Im Jahre 1911 betrug der Reingewinn K 711.556 und die Dividende K 65.— pro Aktie 16½%. Die Werke sind in allen Abteilungen gut beschäftigt.

Erste k. k. priv. Donaudampfschiffahrtsgesellschaft. Die vorgesehenen Betriebserweiterungen der Bergwerke in Üszög sollen nun in Kürze in Angriff genommen werden. Der Bau einer grossen elektrischen Zentrale setzt die Gesellschaft in die Lage, auch die elektrische Beleuchtung der Stadt Eszék sowie aller in diesem Bezirke liegenden kleineren Städte und Ortschaften zu übernehmen. Die bis jetzt ca 7 Millionen Meterzentner gebracht werden und ist zu diesem Zwecke die Abteufung neuer Schächte geplant.

✕ SZERKESZTŐI ÜZENET. ✕

Aknász. Magunk is észrevettük, hogy egy sor kimaradt, de sajnós, későn.

F. K. Nekünk túl hosszú, különben sem a mi irányunk. A kézirat rendelkezésére áll.

Cs. S. Budapest. Legközelebbi számaink egyikében hozzuk.

P. G. Mai vezércikkünkben foglalkozunk a dologgal, amint onnan láthatja, figyelemre méltattuk sorait.

K. V. Nagybánya. Ezt személyesen kellene megtárgyalni, ha Budapestén jár, majd látogasson meg bennünket.

A szerkesztésért felelős: Dr. Bischitz Béla.